اخبار کوتاه

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴،
معافیت مالیاتی به ۲۰۰ میلیون تومان رسید

براساس اعلام وزیر اقتصاد معافیت مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به ۲۰۰ میلیون تومان رسید.

به گزارش پیام آشنا عبدالناصر همتی وزیر اقتصاد در حساب کاربری خود در یکی از شبکه‌های اجتماعی نوشت که با تصویب امروز دولت و بر اساس وعده رئیس جمهور، میزان معافیت مالیاتی درآمد سالانه مشمول مالیات اصناف و مشاغل در لایحه بودجه ۱۴۰۴، با ۱۰۰٪ افزایش نسبت به سال جاری به ۲۰۰ میلیون تومان رسید.

بانک مرکزی مبلغ جدید وام ساخت مسکن را ابلاغ کند

عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها مجلس شورای اسلامی درباره تأخیر در پرداخت وام مسکن و رویه بانک‌ها در ارائه تسهیلات مسکن به پایان توضیحاتی پرداخت.

به گزارش پیام آشنا، علی اصغر نخعی راد، نماینده حوزه انتخابیه کلات و مشهد و عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها مجلس شورای اسلامی در به گزارش پیام آشنا درباره تأخیر حدوداً ۲ ماهه بانک مرکزی در ابلاغ آئین نامه اعطای وام مسکن شهری گفت: "با توجه به اینکه مبلغ وام مسکن شهری از ۵۵۰ میلیون تومان در سال گذشته به ۸۰۰ میلیون تومان افزایش یافته و بیش از دو ماه از ابلاغ آئین‌نامه شورای عالی مسکن به بانک مرکزی گذشته است، اما هنوز بانک مرکزی این آئین‌نامه را به بانک‌های عامل ابلاغ نکرده است. این وضعیت باعث شده تا مردم در مراجعه به بانک‌ها با مشکلات جدی مواجه شوند و فصل ساخت‌وساز در بسیاری از استان‌ها از دست برود."

وی با اشاره به نقش بانک‌ها در این تأخیر افزود: "به نظر من، مجلس و به‌ویژه هیئت رئیسه مجلس باید بطور جدی با این رویه بانک‌ها برخورد کنند. ادعای بانک‌ها مبنی بر ناتوانی در پرداخت وام‌ها، بهانه‌ای بیش نیست، بانک‌ها در پرداخت تسهیلات به پرسنل خود عملکردی قوی داشتند و صدا‌هایی که از سوی جامعه بلند شده، نشان می‌دهد که این بهانه‌جویی‌ها بی‌اساس است. با تغییر دولت و شرایطی که پس از شهادت شهید رئیسی به وجود آمد، به نظر می‌رسد بانک‌ها رویه نادرستی در پیش گرفته‌اند که نیازمند نظارت جدی مجلس است."

نخعی راد در ادامه تصریح کرد: "مجلس باید نقش نظارتی خود را ایفا کند و با برخورد مناسب و قاطعانه با این موضوع، جلوی این رفتارهای نادرست را بگیرد. تا زمانی که بانک‌ها در مسیر صحیح قرار نگیرند و از این بهانه‌ها دست برندارند، مشکلات مردم در زمینه مسکن همچنان باقی خواهد ماند."

این نماینده مجلس دوازدهم در ادامه بیان کرد: در حال حاضر در نیمه دوم سال قرار داریم و هنوز مردم معطل گرفتن وام ساخت مسکن با مبلغ جدید در سال ۱۴۰۳ هستند. این اقدام بانک مرکزی اصلاً پذیرفتنی نیست.

نخعی راد با بیان اینکه فصل زمستان در حال شروع شدن است گفت: در اکثر استان‌ها به دلیل سردسیر بودن منطقه مردم نمی‌توانند اقدام به ساخت وساز کنند و در واقع ابلاغ این عملاً وام فایده‌ای برای مردم ندارد.

این نماینده مجلس گفت: بانک‌ها دست از این رویه بردارند و به قانون جهش تولید مسکن عمل کرده و ۲۰ درصد از اعتبارات خود را صرف اعطای وام مسکن کنند.

همایش ملی بیابان به میزبانی البرز برگزار می‌شود

سومین همایش ملی بیابان همزمان با هفته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی در دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران برگزار می‌شود.

به گزارش پیام آشنا سومین همایش ملی بیابان با موضوع بیان فرصت‌ها و چالش‌های این حوزه در روز سه شنبه ۲۴ مهر ماه همزمان با هفته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی در دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران برگزار می‌شود.

این همایش در سه محور اقدامات و فعالیت‌ها، اقتصادی -اجتماعی و نگرش‌های نوین برگزار می‌شود که اقدامات و فعالیت‌ها شامل آزمایشی پروژه‌های مقابله با بیابان زایی، روش‌ها و فناوری‌های نوین مقابله با بیابان زایی، مقابله با بیابان زایی مشارکتی -مردمی و بدانند غیرعامل در بیابان است.

محور اقتصادی - اجتماعی شامل مهاجرت، صنعت و معدن، انرژی‌های تجدیدپذیر و گردشگری، و محور نگرش‌های نوین نیز شامل گرد و غبار، خشکسالی و تغییر اقلیم، فرسایش در بیابان، تنوع زیستی و تخریب سرزمین می‌شود.

افزایش ۱۲ درصدی آب موجود در مخازن سدها

آب موجود در مخازن سدها از ابتدای سال آبی تا ۲۱ مهر ۲۳ میلیارد و ۴۸۰ میلیون مترمکعب بوده و در قیاس با مدت زمان مشابه سال گذشته افزایش ۱۲ درصدی را نشان می‌دهد.

به گزارش پیام آشنا سال آبی تاکنون میزان ورودی سدها ۸۰ میلیون مترمکعب بوده در حالی که مدت زمان سال گذشته ۸۳ میلیون مترمکعب می‌رسید و اکنون کاهش ۳ درصدی ورودی سدها را شاهد هستیم.

البته خروجی سدها کمی امیدوارکننده به نظر می‌رسد و نسبت به مدت زمان مشابه سال گذشته کاهش ۴ درصدی را نشان می‌دهد به طوری که در ابتدای مهرماه تا ۲۰ خروجی سدها یک میلیارد و ۹۰۰ میلیون مترمکعب بوده در حالی که سال گذشته این عدد به یک میلیارد و ۹۸۰ میلیون مترمکعب می‌رسید.

همچنین آب موجود در مخازن سدها از ابتدای سال آبی ۲۱ مهر ۲۳ میلیارد و ۴۸۰ میلیون مترمکعب بوده که در مقایسه با مدت زمان مشابه سال گذشته ۲۱ میلیارد و ۲۰ میلیون متر مکعب افزایش ۱۲ درصدی را نشان می‌دهد. در مجموع نیز ۴۵ درصد از سدها و در ۵۵ درصد دیگر از ظرفیت مخازن سدها خالی است. ارتفاع کل رژیم‌های جوی کشور از ابتدای سال آبی جدید تا ۲۰ مهرماه معادل ۳۶ میلیمتر است که این مقدار بارندگی نسبت به میانگین دوره‌های مشابه درازمدت ۴۳ میلیمتر ۱۴ درصد افزایش و نسبت به دوره مشابه سال آبی گذشته ۵۷ میلیمتر ۳۶ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

معاون وزیر صمت اعلام کرد
بانک مرکزی به دنبال کاهش فاصله نرخ ارز نیما با بازارهای توافقی

معاون وزیر صمت ضمن اشاره به اینکه کسری تراز تجاری به مرز ۷ میلیارد دلار نزدیک شده است، گفت: بانک مرکزی در حال کاهش فاصله نرخ ارز نیما با بازارهای توافقی است.

به گزارش پیام آشنا، محمدعلی دهقان‌دهنوی رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران دیروز در نشست خبری اظهار کرد: در سال گذشته صادرات غیرنفتی ۲۹.۳ میلیارد دلار بود که از نظر وزن ۹.۸ درصد و از نظر ارزش ۸.۹ درصد کاهش یافته بود. ۶۶.۲ میلیارد دلار نیز واردات داشتیم که مجموع صادرات و واردات، تجارت ۱۱۵ میلیارد دلاری را برای کشور رقم زده بود. همچنین تراز تجاری ۱۶.۸ میلیارد دلار منفی بود.

وی افزود: در نیمه نخست امسال نیز ۷۰ میلیون تن به ارزش ۲۵.۸ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی داشتیم که نسبت به مدت مشابه پارسال از نظر وزن ۳.۴ درصد و ارزش ۶.۵ درصد افزایش را نشان می‌دهد. چین با ۷ میلیارد دلار، عراق ۵.۲ میلیارد دلار، امارات ۳.۴ میلیارد دلار، ترکیه ۲.۴ و افغانستان کمی بیش از یک میلیارد دلار ۵ مقصد نخست صادراتی ما بودند که سهم ۷۵ درصدی در صادرات کشور داشتند که نشان می‌دهد باید مقاصد صادراتی متنوع شود.

دهقان دهنوی تصریح کرد: در نیمه نخست امسال ۱۸.۲ میلیون تن واردات به ارزش ۲۳.۵ میلیارد دلار داشتیم که نسبت به مدت مشابه پارسال از نظر وزن ۲.۸ درصد و از نظر ارزش ۶.۶ درصد افزایش یافته است. ۵ مقصد نخست وارداتی امارات، چین، ترکیه، آلمان و هند بود که ۷۹ درصد از واردات کشور را به خود اختصاص دادند. بنابراین تراز تجاری نزدیک به ۷ میلیارد دلار منفی است.

۴ عامل اصلی کسری تراز تجاری

معاون وزیر صمت درباره علت کسری تراز تجاری اظهار کرد: دو عامل کاهش قیمت‌های جهانی به ویژه در حوزه کالاهای پتروشیمی، با میانگین کاهش ۳۰ تا ۶۰ درصدی و بروز برخی مشکلات در صادرات گاز که منجر به افت ۵.۳ میلیارد دلاری این محصول شد، از جمله عوامل خارجی افت صادرات بود.

وی افزود: عامل سوم وضع عوارض صادراتی روی کالاهای خام و نیمه خام است. موافق هستیم که صادرات این کالاها کار مطلوبی نیست اما با نحوه برخورد مخالف هستیم. اگر می‌خواهیم از دام صادرات این کالاها خارج شویم باید نسبت به سرمایه گذاری برای توسعه تولید کالاهای با ارزش افزوده بالا اقدام کنیم که این امر نیاز به تأمین مالی دارد. این تأمین مالی هم می‌تواند از طریق صادرات کالاهای خام و نیمه خام تأمین شود. باید عوارض به گونه‌ای وضع شود که انگیزه صادرات کالا در سایر حوزه‌های زنجیره فراهم شود نه اینکه خود را از منافع ارزی محروم کنیم؛ مثلاً وضع عوارض در حوزه سنگ‌های تزئینی موجب افت صادرات شدید در این بخش شد.

دهقان دهنوی گفت: عامل چهارم نیز وضع مقررات خلق الساعه، بی ثباتی مقررات، محدود کردن صادرکنندگان و واردکنندگان به پهله‌های مختلف، ایجاد محدودیت برای همه صادرکنندگان به علت تخلف عده‌ای قلیل و اثبات قوانین منجر به این شده فرایند صادرات کشور به شدت مختل شود. امروز صادرکننده ناراضی است. امروز صادرکننده به گونه‌ای در تله مقررات گرفتار شده که می‌گوید این یک بار را صادرات کنم دیگر وارد امر صادرات نمی‌شوم.

ارز جندرخی فسادزاست

رئیس سازمان توسعه تجارت درباره جندرخی بودن ارز تصریح کرد: جندرخی بودن ارز یکی از عوامل اشکال‌زا در تجارت است. بسیاری از مقرراتی که وضع شده و تجار را گرفتار کرده ناشی از همین اختلاف نرخ ارز است. این موضوع باعث ایجاد زمینه‌های فساد و رانت می‌شود و قطعاً رانت جویان به این سمت می‌آیند. یکی از شکایت‌های تجار اصیل همین امر است که رانت جویان در حوزه‌های مختلف تجارت فعال شده‌اند.

وی افزود: بنابراین اگر می‌خواهیم تجارت تسهیل شود باید نظام جندرخی ارز اصلاح شود. بانک مرکزی در حال تلاش برای کاهش فاصله ارز سامانه نیما با بازارهای توافقی است اما به نظر من باید با سرعت و آزادی بیشتری به این سمت برویم.

یک عضو اتاق بازرگانی ایران مطرح کرد
ورود صرافان و خودروسازان به صادرات پسته و خرما

نایب رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران با بیان اینکه رانت وارداتی، صادرکننده را نابود کرده و دولت باید یک فکر اساسی برای حل این مشکل داشته باشد، از ورود صرافان و خودروسازان به صادرات پسته و خرما خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، محمدعلی محمنمیرالیان با بیان اینکه سیاست رفع تعهد ارزی، ملغ صادرات محصولات کشاورزی است، اظهار کرد: اینکه صادرکننده محصولات کشاورزی بر مبنای دلار آزاد ارز مورد نیاز خود را تهیه کند و از حاصل از صادرات را به نرخ ارز نیمایی به واردکننده خودرو، موبایل و غیره بدهد امکان پذیر نیست. به همین دلیل استفاده از کارت‌های اجاره‌ای و یک بار مصرف رونق گرفته است.

به گفته وی برخی شرکت‌های خودروسازی با رانت تعرفه‌های گمرکی را از طریق ارتباطات خود بالا بردند و تبدیل به صادرکننده پسته و خرما شدند و همه صادرکنندگان برند و چندساله ما کار خود را تعطیل کرده‌اند. شرکت‌های خودروسازی پسته خود را یک دلار زیر قیمت صادرکننده ایرانی می‌فروشند و صادرکننده ما دیگر نمی‌تواند به فعالیت خود ادامه دهد. بنابراین وضعیت صادرات پسته و خرما هم در حال حاضر حال نابودی است و احتمالا به وضعیت فرش دستباف دچار خواهند شد.

میرالیان با بیان اینکه صادرکنندگان نمی‌توانند با خودروسازان که از رانت بهره‌مند هستند، رقابت کنند، تصریح کرد: تعداد زیادی از صرافان هم در حال تبدیل به صادرکننده پسته و خرما شدند، و این محصولات را می‌خرند و صادر می‌کنند. چرا که مشتریان را از قبل می‌شناختند.

نایب رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران با بیان اینکه صاحبان کارت‌های بازرگانی اجاره‌ای هم از رانت واردات استفاده می‌کنند، گفت: رانت واردات، صادرکننده را نابود کرده و دولت باید یک فکر اساسی برای حل این مشکل داشته باشد.

به گفته وی از سال جنوه ۲۰۰ هزار تن پسته، ۳۰۰ هزار تن کشمش و یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن خرما داریم که ۵۰۰ هزار تن از این مقدار باید صادر شود.

این عضو اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: موانع صادراتی که از سال ۱۳۹۷ شروع شده باید حل شود تا صادرات رونق یابد. همچنین صادرات پسته باید برای خودروسازان ممنوع شود. باید چارچوبی تعریف شود که صادرکننده و واردکننده هر کدام کار خود را انجام دهند. چرا باید رانت ایجاد شود که از تولید سایر کالاها به خودروسازها وارد کننده موبایل و غیره سود داده شود؟ دلار آزاد ۶۰ هزار تومانی را به قیمت ۴۶ هزار تومان به خودروساز می‌دهیم که واردات انجام دهد و خودروی ۱.۵ میلیارد تومانی را سه میلیارد تومان به مردم بفروشد.

پرداخت مجدد تسهیلات ودیعه مسکن به متقاضیان امکان پذیر شد

سرپرست معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی از امکان دریافت مجدد تسهیلات ودیعه مسکن به متقاضیان به شرط تسویه تسهیلات قبلی خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، مسعود بیات منش سرپرست معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی از اصلاح دستورالعمل اجرایی دریافت مجدد تسهیلات ودیعه مسکن برای واجدان شرایط خبر داد و گفت: متقاضیان دریافت تسهیلات ودیعه مسکن که پیش‌تر و در سنوات گذشته تسهیلات را دریافت کرده‌اند با شرط تسویه تسهیلات قبلی امکان دریافت مجدد تسهیلات را خواهند یافت.

بیات منش با تشریح جزئیات پرداخت مجدد تسهیلات ودیعه مسکن، افزود: شرط پرداخت مجدد تسهیلات مجدد ودیعه مسکن مربوط به متقاضیانی است که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ تسهیلات ودیعه مسکن را دریافت کرده و تسویه تسهیلات را انجام داده‌اند، این دسته از متقاضیان با درج گزینه تسویه تسهیلات از طریق شعب بانک عامل این امکان را برای بار دوم خواهند یافت تا نسبت به دریافت تسهیلات ودیعه مسکن اقدام کنند.

به گزارش مهر، هم اکنون رقم تسهیلات ودیعه مسکن در تهران ۲۰۰ میلیون تومان، مراکز استان‌ها ۱۵۰ میلیون تومان، سایر شهرها ۱۰۰ میلیون تومان و روستاها ۴۰ میلیون تومان است. همچنین سود تسهیلات ودیعه مسکن نیز ۲۳ درصد و حداکثر مدت زمان بازپرداخت این تسهیلات ۵ ساله تعیین شده است.

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز

آگهی مزایده (نوبت دوم)

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز در نظر دارد نسبت به برگزاری مزایده اجاره فضاهای مازاد بر نیاز به شرح خود ذیل اقدام نماید. متقاضیان می توانند از تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۲۳ لغایت ۱۴۰۳/۰۷/۲۶ به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (سامانه ستاد) به آدرس www.setadiran.ir مراجعه نمایند..

۱-اجاره داروخانه درمانگاه فرهنگیان واقع در کرج، میدان والفجر، بلوار سرداران، خیابان استاد شهریار، درمانگاه فرهنگیان.

۲-مزایده بوفه ساختمان مرکز رازی واقع در کرج، بلوار ماهان مرکز رازی

تلفن تماس: ۹-۳۲۵۶۳۱۹۰ داخلی ۳۸۷

شناسه آگهی: ۱۸۰۴۵۰۵

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز

حوزه ثبت ملک کرج - ناحیه سه

هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی

برابر رای شماره ۱۴۰۳۰۶۳۹۰۰۲۶۳۹۰۱۱۰۰۲۶۳۹ مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۱۳ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبتی ناحیه سه کرج تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای اکبر ابراهیمی بشناسنامه شماره ۹۲۰ صادره از بستان آباد فرزند علی درشنبه دانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی در آن به مساحت ۱۵۹/۹۶ مترمربع مفروز از پلاک شماره ۴۵۴ فرعی از ۱۷۰ اصلی واقع در البرز و با خریداری از حمیدرضا قفقازی ایناللو و با مالکیت ملک اولیه آقای رحمت اله نامدار که به تصرف خود را به مدت نود ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. ۴۵۸

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۳/۰۷/۰۷

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۳/۰۷/۲۳

حسین رضانوری شاد
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه سه کرج
ازطرف الهه عزیزی

یادداشت

جستاری در باب تاثیرات اجتماعی شهرسازی و تمرکزگرایی (بخش اول)

در تاریخ ایران، مهندسی همواره در خدمت توسعه زیرساخت‌ها، مدیریت منابع و حل بحران‌های اجتماعی قرار داشته است، اما نحوه ارتباط آن با گذشت زمان و تغییرات تاریخی دگرگون شده است.

در دوران باستان، مهندسی بیشتر در زمینه ساخت و سازهای عمرانی و مدیریت منابع طبیعی فعال بوده به عنوان مثال، مهندسی آب نظیر سیستم‌های پیشرفته آبیاری مانند قنات‌ها در دوران هخامنشی و ساسانی، راه‌حل‌هایی برای حل مشکل کمبود آب در مناطق خشک ارائه می‌کردند. این سیستم‌ها نه تنها از نظر فنی برجسته بودند بلکه به بهبود زندگی اجتماعی کشاورزان و جوامع روستایی کمک می‌کردند. در زمینه شهرسازی نیز شهرهای ایران باستان مانند شوش و تخت جمشید نشان‌دهنده ترکیبی از معماری و مهندسی پیشرفته است که نهادهای اجتماعی و حکومتی را نیز در خود جای داده بود.

در دوران اسلامی، مهندسی بیشتر با علم و فلسفه گره خورد. مهندسان و دانشمندان ایرانی مانند خیام و ابن سینا به توسعه دانش فنی در زمینه‌هایی مانند نجوم، پزشکی و ریاضیات پرداختند. این دوران شاهد نقش مهم مهندسی در ساخت مساجد، پل‌ها و کاروانسراها بود که به ایجاد ساختارهای اجتماعی محکم‌تر و امکان ارتباطات تجاری و فرهنگی کمک می‌کرد.

از دوران قاجار و پهلوی به بعد، مهندسی بیشتر در خدمت توسعه صنعتی و اقتصادی قرار گرفت و به تدریج به یکی از عناصر اصلی تغییرات اجتماعی تبدیل شد. در یکی از مهمترین نمونه‌ها، مهندسی نفت است. در اوایل قرن بیستم، اکتشاف و بهره‌برداری از منابع نفتی به یکی از کلیدی‌ترین حوزه‌های مهندسی درآمد. شکل‌گیری طبقات اجتماعی جدید و تغییرات اقتصادی عمیق در ایران شد. مهندسی نفت نه تنها باعث توسعه اقتصادی شد، بلکه نابرابری‌های اجتماعی و مسائل جدیدی مانند مهاجرت‌های داخلی و گسترش شهرنشینی را نیز به همراه داشت.

در زمینه صنعت سازی و زیرساخت‌ها، در دوران پهلوی، مهندسی در توسعه زیرساخت‌های کشور (سدها، نیروگاه‌ها، راه‌آهن و جاده‌ها) نقش مهمی ایفا کرد. پروژه‌های بزرگ مهندسی مانند ساخت سدهای بزرگ (مانند سد سفیدرود و سد کرج) به منظور بهبود کشاورزی، مدیریت منابع آب و تولید برق انجام شد. اما این پروژه‌ها با چالش‌هایی همچون جابجایی جمعیت و ایجاد شکاف‌های اجتماعی همراه بود، زیرا توسعه نامتوازن گاه به محرومیت مناطق روستایی و ایجاد تفاوت‌های اقتصادی بین شهر و روستا منجر می‌شد.

موضوع دیگر، تحصیلات مهندسی و ایجاد و تقویت طبقه متوسط جدید بود. در قرن بیستم، توسعه تحصیلات مهندسی و تاسیس دانشگاه‌هایی مانند دانشگاه تهران، فرصتی برای رشد طبقه متوسط تحصیل کرده فراهم کرد. این قشر جدید که به تخصص فنی و مهندسی دست یافت، نقش مهمی در مدرنیزاسیون کشور و ایجاد تحولات اجتماعی ایفا کرد.

در طول تاریخ ایران، مهندسی به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای توسعه و حل مسائل اجتماعی عمل کرده، اما این روند همواره با چالش‌ها و موانع متعددی مواجه بوده است. برخی از چالش‌ها و مسائل تاریخی در ارتباط با مهندسی و مسائل اجتماعی به شرح زیر هستند.

•عدم توزیع عادلانه منابع و زیرساخت‌ها

یکی از چالش‌های مهم در ایران، توسعه نابرابر زیرساخت‌ها و منابع در مناطق مختلف کشور بوده است. از دوران باستان تا امروز، بسیاری از پروژه‌های بزرگ مهندسی در مناطق مرکزی یا مناطقی با اهمیت اقتصادی بالا (مانند شهرهای بزرگ) اجرا شده‌اند، در حالی که مناطق مرزی و روستایی کمتر از این توسعه‌ها بهره‌مند شده‌اند. این نابرابری منجر به شکل‌گیری شکاف‌های اجتماعی و اقتصادی بین شهر و روستا و همچنین افزایش مهاجرت از مناطق محروم به مناطق شهری شده است.

بسیاری از پروژه‌های ساخت و ساز بزرگ، به ویژه پروژه‌های مرتبط با مدیریت منابع آب، به نحوی بر جوامع روستایی و کشاورزی تأثیر می‌گذاشتند. مدیریت نادرست منابع و اجرای نابرابر پروژه‌ها گاه به تنش‌های اجتماعی منجر می‌شد. به عنوان نمونه، سیستم‌های قنات در ایران یک نوآوری مهندسی برای مدیریت منابع آب شناخته می‌شد. اما اجرای این پروژه‌ها گاه به نفع نخبگان بود و روستاهای کوچکتر یا اقشار ضعیف‌تر جامعه کمتر از این سیستم‌ها بهره‌مند می‌شدند. این نابرابری در دسترسی به منابع آب، موجب تنش‌های اجتماعی و اقتصادی در جوامع محلی می‌شد. در دوره‌های تاریخی مانند هخامنشیان و ساسانیان، پروژه‌های مهندسی مانند ساخت قنات‌ها و پل‌ها بیشتر در نواحی پرجمعیت و استراتژیک اجرا می‌شدند. مناطق کمتر توسعه‌یافته معمولاً از این نوع پروژه‌ها محروم بودند. در دوران معاصر نیز، پس از کشف نفت و آغاز صنعتی شدن ایران، پروژه‌های بزرگ مهندسی به مناطقی با منابع طبیعی متمرکز شدند (مانند خوزستان و جنوب ایران)، در حالی که نواحی روستایی و مرزی با محرومیت بیشتری مواجه بودند.

•تأثیرات اجتماعی پروژه‌های مهندسی بزرگ

پروژه‌های مهندسی بزرگ مانند سدسازی، توسعه نفتی و ساخت کارخانه‌ها، گرچه به رشد اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها کمک کرده‌اند، اما تأثیرات اجتماعی و زیست‌محیطی منفی نیز به همراه داشته‌اند. به عنوان مثال، پروژه‌های سدسازی در ایران، مانند سد کرج و سد دز، با اهدافی مانند تولید برق و تأمین آب کشاورزی انجام شده‌اند، اما این پروژه‌ها باعث تغییر در الگوهای زیست‌محیطی و همچنین جابجایی جمعیت‌های محلی شده‌اند. این مسئله گاه به نارضایتی‌های اجتماعی، جابجایی اجباری و از دست رفتن شیوه‌های سنتی زندگی منجر شده است. نمونه دیگر، توسعه صنایع نفتی است. در قرن بیستم، توسعه مهندسی نفت باعث شکل‌گیری صنایع و شهرک‌های صنعتی در جنوب کشور شد. در حالی که این پروژه‌ها منجر به اشتغال‌زایی و رشد اقتصادی در مناطق نفت‌خیز شد، اما شکاف‌های طبقاتی، مشکلات زیست‌محیطی و اعتراضات اجتماعی نیز به دنبال داشت.

•چالش‌های زیست‌محیطی

در طول تاریخ ایران، استفاده از مهندسی برای بهره‌برداری از منابع طبیعی (آب، زمین، نفت) اغلب به تخریب زیست‌محیطی منجر شده است. این چالش‌ها به ویژه در دهه‌های اخیر بیشتر مشهود شده‌اند. ساخت سدها و پروژه‌های آبیاری در برخی مناطق به از بین رفتن تالاب‌ها، خشک شدن دریاچه‌ها (مانند دریاچه ارومیه) و کاهش منابع آب زیرزمینی منجر شده است. این مشکلات زیست‌محیطی تأثیرات اجتماعی گسترده‌ای، از جمله مهاجرت جمعیت و کاهش کشاورزی محلی، داشته است. همچنین، صنایع نفت و گاز و سایر صنایع سنگین که بر پایه مهندسی شکل گرفته‌اند، منجر به آلودگی هوا و خاک در مناطقی مانند خوزستان و مناطق جنوبی ایران شده‌اند. این آلودگی‌ها مشکلات بهداشتی و اجتماعی بسیاری را برای ساکنان این مناطق ایجاد کرده است.

هلن عصمت‌پناه
استاد دانشگاه
Alborz.payam@gmail.com